

Mondialisation | PAR SELÇUK

Bu Hafta:

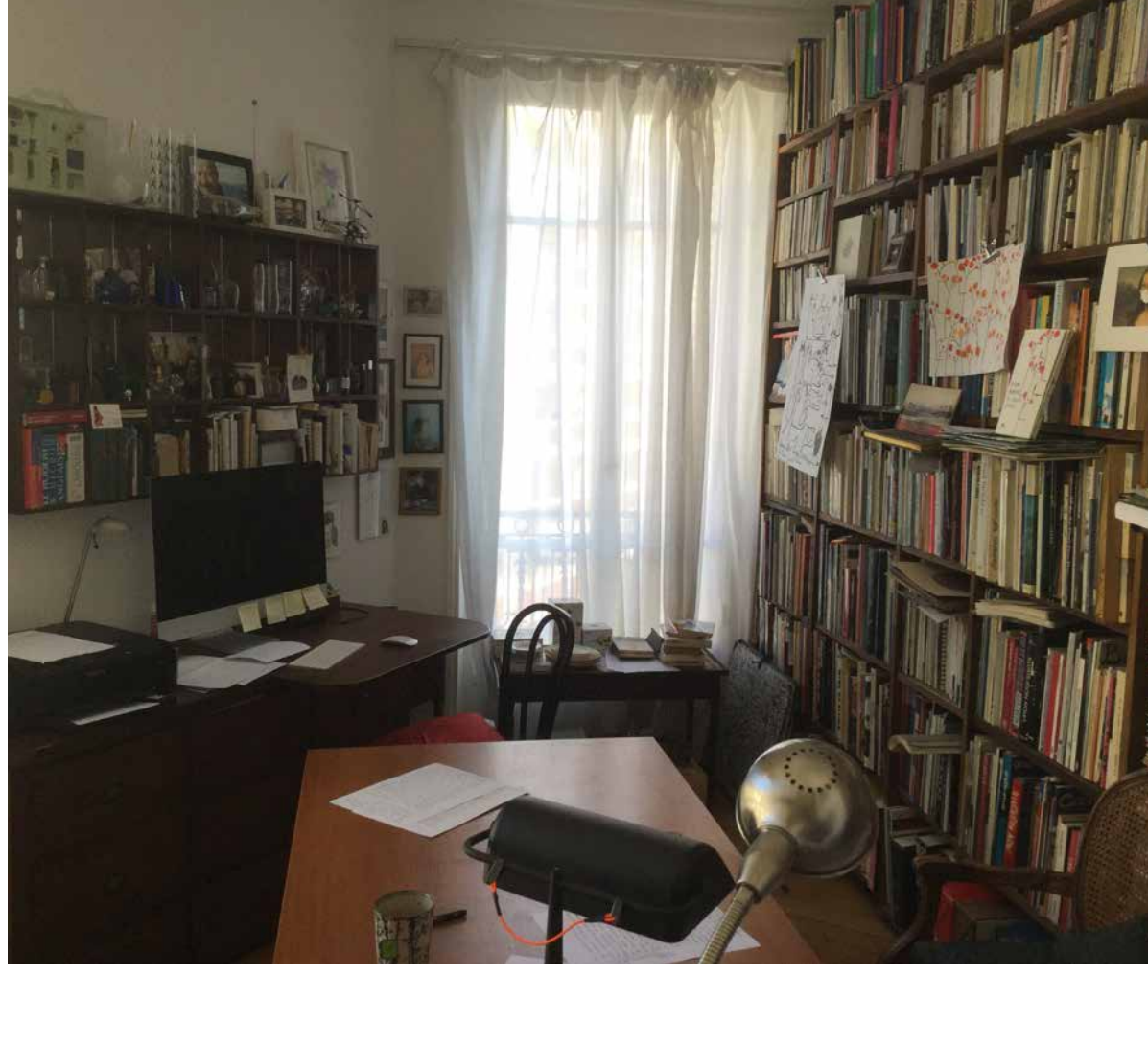
SELÇUK DEMİREL

Mart ayının ilk günlerinde Le Monde gazetesinde bir dizi desen yayınladım. Bunlardan iki tanesi koronavirüs üzerineydi. Hala herkes “Çin virüsü” diye sayıklıyordu ve kimse üstüne almıyordu. Ama İtalya’nın kuzeyinden ölüm haberleri gelmeye başlamıştı bile. 12 Mart gecesi Macron televizyonda halka seslendi, güven verici ve toparlayıcıydı ama belirgin önlemlerden söz etmiyordu. 14 Mart gecesi bir restoranda arkadaşlarla yemek yerken bunun “son akşam yemeği” olduğunu öğrendik. Saat 24:00 itibariyle bütün restoran, bar, kafe ve bistrolar kapandı.

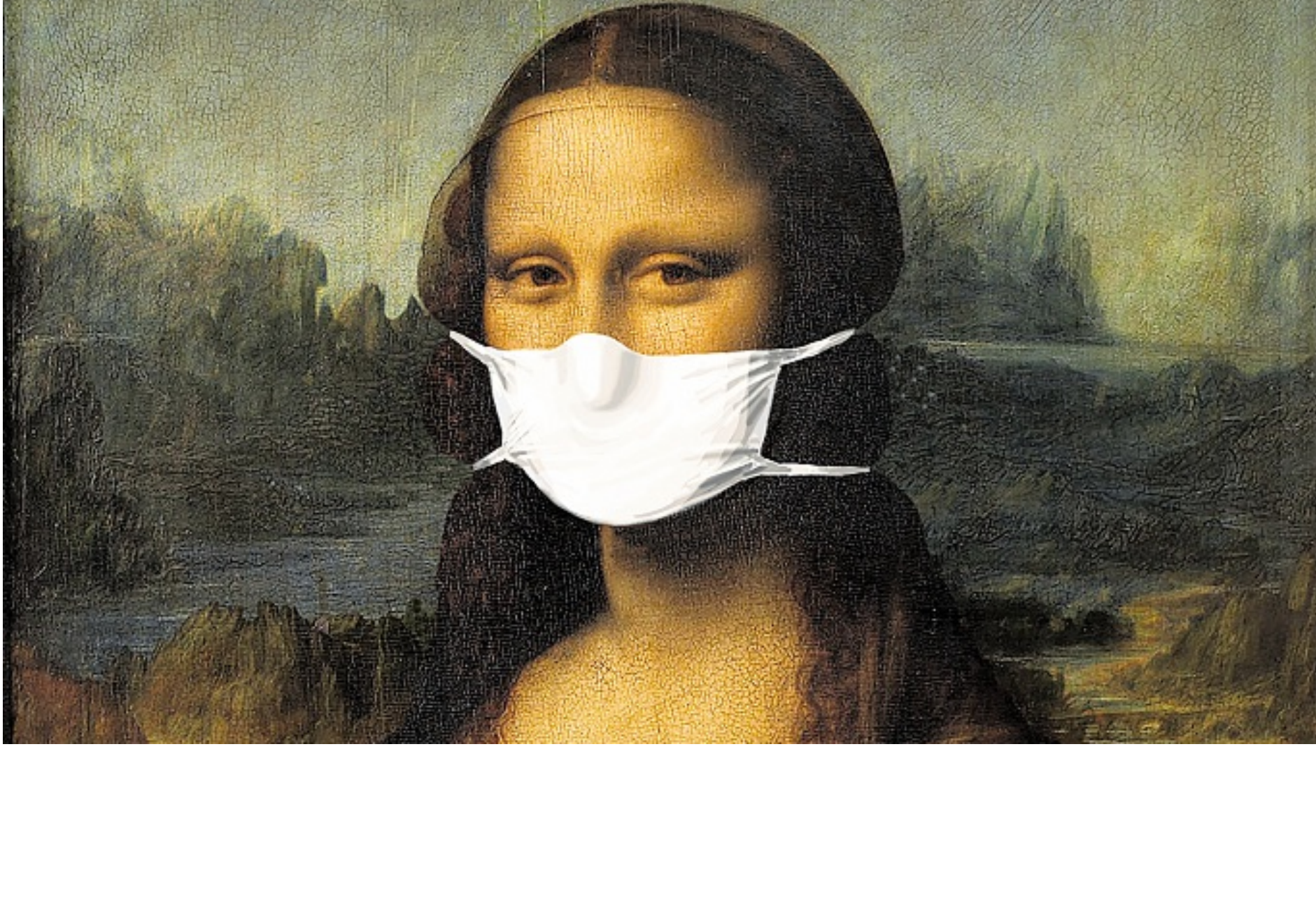
Bilgisayarda ya da internet üzerinden indirdiğimiz özel izin kağıtlarını kendimiz doldurup saat ve çıkış nedenini belirterek bir saati ve bir kilometrelik mesafeyi geçmek koşulu ile sokağa çıkabiliyoruz; yürüyüş ve alışveriş için. Gazete ve televizyonların baş ve tek konusu Covid-19. Her ülkeden gelen ölüm haberleri katlanarak çoğalıyor. Ekonomik tedbirle kesenin ağzını açan büyük kapitalist ülkeler, bu kanamayı durdurmak için milyarlarca doları bütçelerine enjekte ediyorlar. İşsizlik sayıları, ölü sayıları, insanların sayısı ve hastalık bulaşanların sayısı... Şu sıralar her şey rakam. İnsanlar birer rakam.

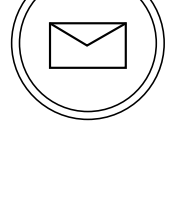
Paris’te yaşıyor ve hep evde çalışıyorum. Benim için evde kalmak, evdeki yaşamımı çok fazla değiştirmedir. Neredeyse aynı günlük ritimimde çalışıyor, okuyor ya da hiçbir şey yapmadan durmaya çalışıyorum. Ama hayatlarımızı hep bir şeylerle bağlantılı ve ilişkiyle sürdürüyoruz. Çalışmak, çalışmalarımızı yayınlamak, sergilemek, uzun orta ve kısa vadede projeler gerçekleştirmek hep başkalarıyla birlikte yapabildiğimiz şeyler. Gazeteler, dergiler evlerden çalışarak yapılmaya, gerçekleştirilmeye çalışılıyor. Yayınevleri kitaplarını hazırlamayı sürdürüyor ama kitapların çıkış tarihleri belirsiz. Bu dönemin çok yaratıcı bir dönem olduğunu söyleyemem, dişe dokunur bir şey yaptığım söylenemez. Son beş altı yıldaki eskiz defterlerimi derledim, her zaman yaptığım gibi desenleri daha büyük defterlere yapıştırdım. Sekiz büyük boy defter oluştu. Bu defterler çalışmalarında çok işime yarıyor. Çizgilerle tutulmuş bir çeşit günlükler gibi...

42 yıllık Paris yaşantımda üç kez apartman değiştirdim. İlki Paris’in kuzeydoğusunda 17 rue Dupont de l’Eure sokağındaydı. Orada 14 yıl oturdum. İkinci apartmanım 15. mahallede 305 rue de Vaugirard adresinde küçük bir dubleksti. Burada 6 yıl oturduktan sonra şimdi oturduğum apartmana 1998 yılında taşındım. Rue Quantini sokağı ile Rue des Favorite sokağının tam köşesinde oldukça heybetli beyaz bir şato görünümünde. Benim atölyem bu iki sokağı da görüyor. İki büyük penceresiyle oldukça aydınlık bir mekan. Büyük bir kütüphanem, önünde çalışma masam, hemen karşı duvarın önünde çekmeceli komodinin üstünde bilgisayar ve scanner-print aleti. Tıkış tıkış obje, oyuncak, kağıt, tablo, desen dosyaları... Masamın sol yanı ise çizim malzemeleri, kalemler, boya kalemleri, fırçalar, boyalar, mürekkepler vs. ile dolu. Sokağın 6. numarasında 1938’den 1959 yılına kadar Samuel Beckett (1906-1989) oturmuş. “Godot’yu Beklerken” ve birçok oyununu burada yazmış. Ben bu sokağın 29 numarasında oturuyorum. İki aya yakın bir süredir beklemedeyiz, ama ben Godot’nun gelmesini değil, gitmesini bekliyorum.

Sourire caché | PAR SELÇUK

TARİK BAYAZIT

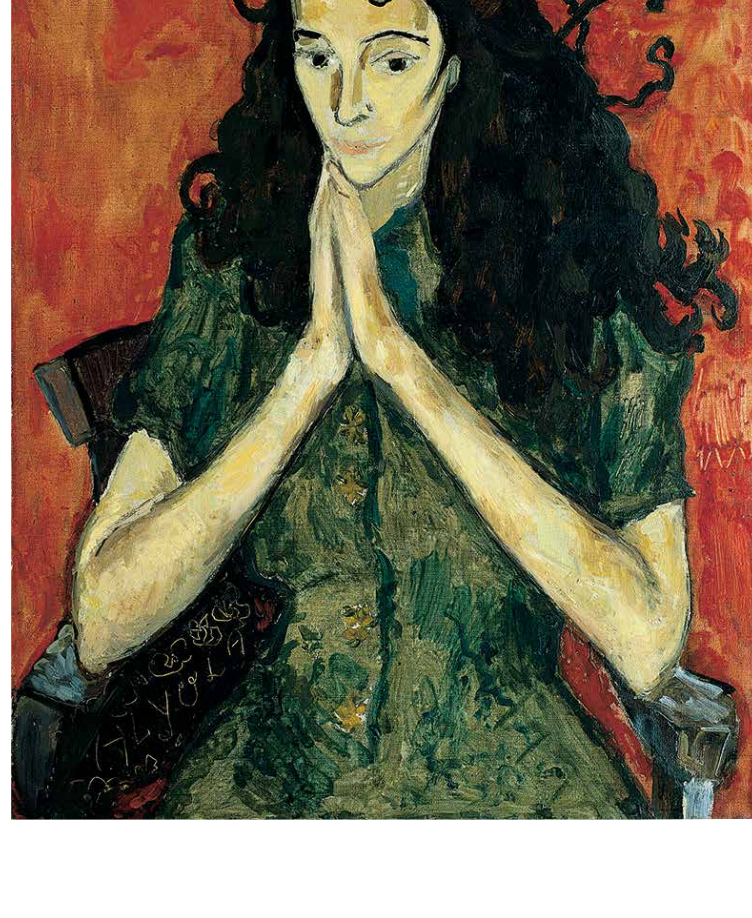
SAVAŞ ERTUNÇ

Bizim ev adanın tepelerine doğru. 45 gündür buradayız. Ormana uzanan ve nadiren birilerinin geçtiği bir yokuşta oturuyoruz. Kapıdan çıktıktan birkaç yüz metre sonra çam ormanının ortasındayız.

Evden dışarı çıkmamızın serbest olduğu zamanlarda - ve hava izin verdikçe - ulu çamların altında biraz yürüyoruz. Daha doğrusu, çoğu zaman salınıyor ve durmaksızın yenilebilir bitki ve çiçek topluyoruz. Aslında kendi kendimizle olan bu zorunlu birlikteliğin en azından bir nebze sorunlu, belki sıkıcı olması bekleniyordu. Ancak hiç zorlanmıyoruz desek yalan olmaz. Yıllardır yabancı otlara, onlarla yapılan yemek ve ürünlere oldukça meraklıyız. Restoranımız olduğu günlerde hodan, arapsacı, deniz fasulyesi, çiriş, madımak gibi malzemeler sunduğumuz yemeklerde sık sık boy gösterirdi.

Ama anlaşılan Covid19 günlerine kadar içimizdeki toplayıcıyı keşfetmeye zamanımız olmamış! Galiba bu dönemin kolay, hatta zevkli geçmesinde bu salınma ve toplama eyleminin eşlikçisi orman seslerinin, sarhoş eden kokuların, nefis manzaranın, yani tüm duylara dokunan doğanın payı büyük. Doğanın eşsiz, neredeyse değişmeyen disiplinini ve ritmini anlamaya çalışıp, hızla uyum sağlayabilmekten gurur duyduğumuzu bile söyleyebiliriz. Bitkilerin müthiş bir uyumla ve hatta aralarında gizli bir anlaşma varmışçasına birbirlerinin kemal devrelerini bekleyerek, sıraya girerek, tuhaf bir şekilde yarışarak çiçeklenmelerini çok etkileyici buluyoruz. Süreç bizim için yeni bir dil öğrenmek gibi. Nisan başında rengi sadece “körpe” olarak tanımlanabilecek arapsacı filizleri baş verdiğinde, hardal otları artık çiçeğe durmuş, ebegümeci otları ise yeni yeni serpilmeye başlamışlardı. Radikaların ponponumsu sarı, ebegümecilerin gösterişli, pembe, damarlı çiçeklerine henüz sıra gelmemişti.

“Alyoşa”,
Tuval üzerine
yağlı boya, 1946
73 x 54 cm
Nejad Devrim

Arada “beni sarma yap” diyen labadalar endamlarını gösterdi, reçel olmaya can atan karabaş otlarının siyah-mor çiçekleri patikaları süsledi. Bundan yaklaşık üç hafta önce de yabancı otların şahıyla doğal ortamında tanıştık: Yaban kuşkonmazı (tilkişen, sarmaşık, izbinya).

Genellikle çamların gölgesinde yetişen bu otu Aliye Berger’in büyük aşkı Karl Berger ile bir sure yaşadığı, evin (şimdilerde yıkıntılarının) yamacında toplamaya başladık.

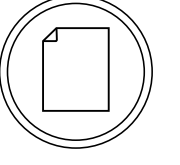
[1] Alyoşa’nın hayaletiyle dans, Karl’ın ustakemanından Berlioz konçertosu derken bu nefis otu toplamaya dair ufacak bir farkındalık bizi bizden aldı. Bir genç irisi şekilsizliğinde uzayan çelimsiz bitkinin lifli olmayan uçları yenilebiliyor. Toplar-ken uca yakın kısımdan kırmak gerekiyor. Kırdığınız andaki gevrek “çıt” sesine parmaklarınıza usulca akan soğuk bir sıvı, tilkişenin özsuğu eşlik ediyor. Yapışkan olmayan, duru, kokusuz, iz bırakmayan bir sıvı. Parmaklarınızı anında yumuşatan garip bir iksir. O kadar duru ki, parmaklarınızdan kanınıza karıştığını ve sizi iyileştirdiğini, zamana dair kötü, can sıkıcı ne varsa yıkayıp götürdüğünü bile düşündürüyor. Ormanda gördüklerinize, duyduklarınıza, kokladıklarınıza bir de içinize işleyen bitki özü ekleniyor. Hiç bitmesini istemeyeceğiniz nefis bir tecrübe. Bizi arayan olursa ya Yetimhane’nin az ilerisinde, Hintıryan Köşk’ünün oralarda bir yerlerdeyiz veya evde Tito’s Cookbook [2] sayfaları arasında dolanıp hayal kuruyoruz...

[1] “Aliye ile Karl o yaz [1947] Ada’da çamlar arasında kendi fantezilerine uygun buldukları Hıdırvan [Doktor Hintır Hintıryan] Köşk’ünün bahçesindeki küçük evi kiraladılar. [Aliye] Ormanın içinde iki oda ile bir mutfaktan oluşan bu şirin kulübede o kadar mutluydu ki kendisini bulutların üzerinde hissediyordu. Sanki burada sabahın ilk ışıklarıyla öpüşen çiylerle yeryüzü canlanıyordu. Sanki hava sevinç, heyecan ve umutla doluydu. Burada gündüzler bir başka gündüz, geceler bir başka geceydi. Oturdukları evin terasında kahve sunarken özellikle şifon, etekleri fırırlı elbisesini giyerdi. Rüzgârda etekleri uçuşurken Karl kendisini öyle görsün diye... Aliye’yi mutluluktan fırırlı elbisesiyle dans ederken görenler vardı. Karl ise kimsenin görmeyeceği zamanlarda ormanda yürüyerek Berlioz’un keman konçertosunu çalardı.

Karl keman çalarken yanında kimsenin olmasını istemezdi. Onun için evin yakınlarında bir sarnıç vardı. Oraya gidip çalardı. Bir sabah ben gittiğimde, Karl’ı orada tek başına keman çalarken gördüm. Kendimi göstermeden onu dinledim. Gördüklerime inanamadım. Çevrede ne kadar kuş varsa Karl’ın etrafında toplanmış, öterek ona eşlik ediyorlardı. İnanılır gibi değildi”. Emel Koç, Alyoşa (Aliye Berger Biyografisi), İstanbul (2004) 108-109.

[2] Anja Drulovic, Tito’s Cookbook, Belgrad, Sırbistan

YAZISIZ:

SELÇUK DEMİREL